

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра: суспільних комунікацій та регіональних студій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Майя НІКОЛАЄВА

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший бакалаврський _____

Галузь знань «05 Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність _____ 054 Соціологія _____
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет міжнародних відносин, політології та соціології
(назва інституту, факультету)

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи соціальної інженерії» –
Одеса: ОНУ, 2022. –17 с.

Розробники: Каменська Т.Г., д.с.н., професор кафедри суспільних комунікацій
та регіональних студій, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільних комунікацій
та регіональних студій

Протокол № 1 від “30” серпн. 2022р.

Завідувач кафедри (Оксана СНИГОВСЬКА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП Соціологія

 (Тетяна КАМЕНСЬКА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних
відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від “30” 08 2022 р.

Голова НМК (Олег ХОРОШИЛОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість кредитів – 12 Годин – 360 Змістових модулів – 6	Галузь знань - <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> Спеціальність - <u>054 «Соціологія»</u> Спеціалізація - _____ (назва) Рівень вищої освіти - <u>перший бакалаврський</u>	Обов'язкова дисципліна	
		<i>Рік підготовки</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		3, 4-й	3, 4-й
		<i>Лекції</i>	
		40 год.	40 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		50 год.	-
		<i>Лабораторні</i>	
		30 год.	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		240 год.	320 год.
Форма підсумкового контролю (згідно з навчальним планом) – 3 семестр - іспит 4 семестр - іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – удосконалення знань студентів-соціологів з методології та методів безпосередньо в сфері того, як застосовувати наукові досягнення для вирішення соціальних проблем та патологій (що й є сутністю соціоінженерної діяльності як міждисциплінарної науково-практичної галузі).

Завдання:

1. Формування уявлень про генезис розвитку соціологічних ідей, накопичення наукових досягнень та трансформація їх до рівня інженерії в соціології;
2. Вивчення основних засобів соціоінженерної діяльності та специфіки їх застосування;
3. Розвиток навичок використання соціоінженерних засобів у вирішенні соціальних проблем;
4. Формування уявлень про роль соціальних технологій в організації сучасного соціального життя;
5. Оволодіння механізмами проектування нових соціальних технологій та специфікою їх застосування в різних типах організацій;
6. Формування дослідницького інтересу до соціотехнологічного мислення;

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних

компетентностей:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Очікувані результати навчання.

РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати знання, уміння та навички

Професійні компетентності та РН	Знання	Уміння та навички
ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	1. Знати соціо-історичні фактори формування науково-технологічної парадигми та історію розвитку соціоінженерного підходу. 2. Знати основні категорії (об'єкт, предмет, методи) сучасної соціоінженерної галузі.	1. Вміти відрізняти: соціологічні проблеми від соціальних; соціологічне дослідження від соціоінженерного. 2. Вміти об'єднувати в науково-технологічному підході досягнення науки та повсякденного життя.
ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	1. Знати міждисциплінарний характер соціоінженерного підходу у вирішенні соціальних проблем та соціальних патологій 2. Знати особливості взаємодій та комунікацій у різних типах соціальних організацій (за окремою типологією).	1. Вміти будувати взаємодію представників різних професійних груп у вирішенні соціальних проблем за допомогою системного підходу. 2. Вміти розробляти проекти соціальних технологій 3. Вміти розпізнавати за окремою типологією приналежність різних соціальних організацій до того чи іншого типу.
ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	1. Знати типології (за різними принципами) соціальних технологій. 2. Знати генезис розвитку та конструювання соціальних технологій. 3. Знати основи інформаційно-комунікативних технологій впливу на маси.	1. Вміти розпізнавати та аналізувати сучасні соціально-інформаційні технології (за смыслом, ціллю) 2. Вміти проектувати та використовувати соціально-інформаційні технології в окремих галузях сучасного життя

<p>СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати основні теорії, на яких базується сучасна соціоінженерна діяльність. 2. Знати основні методи соціоінженерної діяльності. 3. Знати основні засоби соціоінженерної діяльності та особливості їх застосування в практичних ситуаціях 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміти застосовувати в аналізі сучасних соціальних проблем та соціальних патологій знання клініцистського підходу, теорії соціальної драматургії, конструктивістської парадигми та практик соціального конструювання вікна Овертону. 2. Вміти обґрунтовувати підбір та застосовувати методи соціоінженерної діяльності. 3. Вміти обґрунтовувати застосування того чи іншого засобу соціоінженерної діяльності в практичних ситуаціях
<p>СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати принципи оцінювання результатів застосування соціальних технологій та інших засобів соціоінженерної діяльності. 2. Знати основні ризики в соціоінженерної діяльності. 3. Знати основні мовні стилі спілкування з фахівцями різних підрозділів та аудиторій (для представників ЗМІ, громадськості). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробляти системи оцінювання результатів впровадження соціальних технологій. 2. Вміти враховувати можливості виникнення ризиків при застосуванні засобів соціоінженерної діяльності та запобігати цим ризикам. 3. Вміти складати доповіді та інформаційні повідомлення про результати застосування соціоінженерної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІОІНЖЕНЕРНИХ ІДЕЙ І ОСНОВИ СОЦІОІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Ідеї соціальної інженерії в соціології. Соціальна інженерія та структура соціологічного знання

Передумови формування соціоінженерних знань. Криза теоретичної науки. Американський прагматизм (Теорії наукової організації праці й управління Ф. Тейлора, Хоторнські експерименти Е. Мейо). Клинічна соціологія. Теорія соціального конструювання за П.Бергером и Т. Лукманом. Зміна структури соціологічного знання з появою соціоінженерної діяльності.

Становлення соціальної інженерії в ХХ столітті. Розвиток соціальної інженерії в Європі. Учення К. Поппера про «часткову» («Piecemeal engineering») соціальну інженерію та соціальні технології.

Тема 2. Предмет та об'єкт соціальної інженерії. структура та функції соціальної інженерії

Соціальна інженерія як область прикладної соціології. Об'єкт та предмет соціоінженерної діяльності. Її місце в системі соціологічних та суспільних наук. Особливості природничо-наукової, гуманітарної та інженерно-технічної парадигм в пізнанні та перетворенні соціального життя.

Рациональність та іраціональність соціальних систем. Місце соціальної інженерії в міждисциплінарному просторі (імж прикладною соціологією, соціальною психологією та соціальним правлінням)

Методи, основні форми та напрямки соціоінженерної діяльності. Критичні позиції до соціоінженерної діяльності (З. Бауман, Е. Гідденс, Дж. Бодріяр)

Тема 3. Дослідницькі та організаційні засоби соціальної інженерії

Соціальна діагностика. Типи діагностичних ситуацій. Поняття «соціальне планування» та «соціальна програма». Соціальна програма як система дій (заходів) по реалізації соціального проекту. Соціальне проектування та програмування. Функції соціального програмування: координаційна, організаційно-комунікативна, регулятивна та контрольна. Соціальна експертиза (соціальних програм, соціальних проектів). Соціальна терапія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАСОБИ СОЦІОІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4. Проектно-конструкторська та винахідницькі засоби соціоінженерної діяльності Соціальне проектування. Поняття соціального проекту. Типологія соціальних проектів: типи проектів за характером змін, які проектуються: інноваційні і підтримуючі. Типи проектів за напрямком діяльності: освітні, науково-технічні, культурні, молодіжні. Типи проектів за масштабами: мікропроекти, малі проекти, мегапроекти. Типи проектів за терміном реалізації: коротко- середнє- довгострокові. Методи проектування: мозкова атака, метод синтетики, ділова гра, метод фокальних об'єктів, Метод контрольних питань, сценарний метод. Соціальний проект як ідеальна модель. Етапи соціального проектування.

Проектно-конструкторська та винахідницька соціоінженерна діяльність. Співвідношення понять: проектування, конструювання та винахідництво. Стратегія конструкторсько-винахідницької діяльності. Аналітико-синтетичні операції винахідництва: асимілятивно-дисимілятивні операції, оптиматорика, деформатика, комбінаторика.

Тема 5. Методологічні основи соціального прогнозування

Прогнозування як наука. Провидіння, утопія, прогноз як засоби передбачення майбутнього. Прогноз та гіпотеза. Особливості соціальних прогнозів. Методологічні проблеми соціального прогнозування. Ефект «Едипа» та ефект «Пігмаліона». Типологія соціальних прогнозів за наявністю цілей: екстраполяційні прогнози та цільові (серед яких є пошукові та нормативні). Пошукове та нормативне прогнозування соціальних процесів. Нормативні прогнози розробки.

Тема 6. Методи соціального прогнозування

Організація розробки прогнозів. Етапи прогнозування: прогнозна ретроспекція, прогнозний діагноз, проспекція, прогнозні моделі, прогнозний експеримент, прогнозні альтернативи, верифікація прогнозу, коректування прогнозу.

Класифікація методів прогнозування. Прогностична екстраполяція. Експертні методи прогнозування, методи фокус-групи. Методика «Дельфі». Моделювання як метод вивчення майбутнього.

Приклад глобального соціально-політичного прогнозу К.Шваба

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СОЦІАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ СОЦІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ Й ПРАКТИКИ

Тема 7. Соціальні технології та технологізація сучасного життя

Поняття соціальної технології й межі її застосування. Історіографія соціальних технологій. Ознаки соціальної технології: алгоритмізація, раціоналізація й синхронізація діяльності. Сутність соціальної технології як організаційної системи. Типи соціальних технологій: за терміном соціальні технології, на співвіднесеності її структури та функцій.

Штучність сучасного соціального устрою замість соціального еволюціонізму. Соціально-інформаційні технології в сучасній політиці.

Тема 8. Системний підхід і соціальні технології

Основні поняття системного підходу та його можливості в аналізі соціальних явищ і процесів. Раціональність соціальних систем: ефективність та пізнавальність соціальних систем. Складність і самоорганізація соціальних систем. Соціальна технологія як система. Синергетичні аспекти розвитку соціальних явищ та проблеми технологізації соціального життя. Культура і соціальні технології.

Тема 9. Теорія організації і соціальні технології.

Роль ідей А.А. Богданова в розвитку теорії організації.

Праксеологічні основи функціонування соціальних організацій (К.Адамецький, Т. Котарбінський). Організаційні аспекти соціальної технології. Типи організацій за О. Донченко і А. Овчаровим: інтегративно-нормативний тип організації; диференційно-нормативний; інтегративно-креативний тип організації; тип організації і диференційно-креативний тип організації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ СОЦІО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 10. Принципи й процес розробки соціальних технологій.

Принципи розробки соціальних технологій: головні етапи – винахідництво, евристичність, становлення та розвиток інновацій, процес передачі інновацій в практику, інтервенція, культурне домінування технології.

Етапи розробки соціальних технологій: теоретико-концептуальний, методологічний, методичний, процедурний.

Процедури процесу розробки соціальних технологій: діагностика стану соціальної системи, визначення можливих варіантів діяльності, вибір оптимального варіанта, розчленовування діяльності на процедури й операції, створення нормативної бази, підготовка проекту технології.

Тема 11. Проектування соціальної технології

Структурні елементи соціальної технології:

Сенсові характеристики в соціальній технології

Цільові характеристики соціальної технології

Змістовні характеристики соціальної технології

Організаційні характеристики соціальної технології

Методичні засоби в соціальній технології

Вимоги до кваліфікаційного рівня спеціалістів в соціальній технології

Принципи та методи оцінки результатів соціальної технології.

Тема 12. Типи соціальних технологій.

Типології соціальних технологій за рівнем соціальної діяльності, за характером впливу на соціальні процеси, за типом реалізації, за структурою й функціями.

Соціальні технології і соціальні програми. Соціальне планування і соціальні технології. Соціальний проект і соціальна технологія.

Ігри як соціальні технології. Несвідомі та свідомі ігри. Соціальні технології як свідомі ігри. Соціальні технології для соціальної терапії. Основні принципи організації виходу з конфліктних та кризових ситуацій.

Стадії життєвого циклу соціальних технологій (старт та швидкий ріст, зрілість, насиченість, фініш)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		го	л	с/п	лаб		с.р.	го	л	с/п
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Передумови розвитку соціоінженерних ідей і основи соціоінженерної діяльності										
Тема 1. Ідеї соціальної інженерії в соціології. Соціальна інженерія та структура соціологічного знання	30	4	4	2	20	28	2			26
Тема 2. Предмет та об'єкт соціальної інженерії. структура та функції соціальної інженерії	30	4	4	2	20	30	4			26
Тема 3. Дослідницькі та організаційні засоби соціальної інженерії	30	2	4	4	20	32	4			28
Разом за змістовим модулем 1	90	10	12	8	60	90	10			80
Змістовий модуль 2. Засоби соціоінженерної діяльності.										
Тема 4. Проектно-конструкторські засоби соціоінженерної діяльності	30	2	4	4	20	32	4			28
Тема 5. Методологічні основи соціального прогнозування	30	4	4	2	20	30	4			26
Тема 6. Методи соціального прогнозування	30	4	4	2	20	28	2			26
Разом за змістовим модулем 2	90	10	12	8	60	90	10			80
Разом за змістовим модулем 1,2 (III семестр)	180	20	24	16	120	180	20			160
Змістовий модуль 3. Соціальні технології у системі соціологічної науки й практики										
Тема 7. Соціальні технології та технологізація сучасного життя	30	4	4	2	20	32	4			28
Тема 8. Системний підхід і соціальні технології	30	4	4	2	20	30	4			26
Тема 9. Теорія організації і соціальні технології	30	4	4	2	20	28	2			26
Разом за змістовим модулем 3	90	12	12	6	60	90	10			80
Змістовий модуль 4. Організаційно-прикладний аспект соціо-технологічної діяльності і розробка проекту соціальної технології.										
Тема 10. Принципи й процес розробки соціальних технологій.	30	2	6	2	20	30	4			26
Тема 11. Проектування соціальної технології	32	4	4	4	20	28	2			26
Тема 12. Типи соціальних технологій	28	2	4	2	20	32	4			28
Разом за змістовим модулем 4	90	8	14	8	60	90	10			80
Разом за 3 змістовими модулями: 3, 4 (IV семестр)	180	20	26	14	120	180	20			160
Усього	360	40	50	30	240	360	40			320

5. Темі семінарських занять (змістові модулі 1, 2, 3, 4)

Назва теми	Кількість годин
1. Ідеї соціальної інженерії в соціології Передумови виникнення та становлення соціальної інженерії в європейських суспільствах (криза теоретичної науки) та в США (прагматизм); Теоретичне підґрунтя соціальної інженерії в роботах представників споріднених наукових галузей	4
2. Предмет та об'єкт соціальної інженерії. структура та функції соціальної інженерії. Основні категорії і поняття соціоінженерної діяльності. Знання в перетворенні соціального життя з точки зору різних парадигм; міждисциплінарність соціальної інженерії; її основні форми та напрямки	4

3. Дослідницькі та організаційні засоби соціальної інженерії. Аналітичний розподіл основних засобів соціоінженерної діяльності; огляд соціальної діагностики та типів діагностичних ситуацій. Поняття «соціальне планування» та «соціальна програма». Соціальна програма як система дій (заходів) по реалізації соціального проекту. Соціальне проектування та програмування. Функції соціального програмування: координаційна, організаційно-комунікативна, регулятивна та контрольна. Соціальна експертиза (соціальних програм, соціальних проектів).	4
4. Проектно-конструкторські засоби соціоінженерної діяльності. Засвоєння понять зі сфери проектно-конструкторської діяльності з соціальними об'єктами: алгоритм проектування соціальних процесів та штучних соціальних систем; методи соціального проектування - опис процедур та дій; типологізація соціальних проектів за різними ознаками; конструювання та винахідництво в соціоінженерній діяльності	4
5. Методологічні основи соціального прогнозування. Прогнозування в як складова частина засобів соціоінженерної діяльності і як самостійний засіб в соціальної інженерії; особливості соціального прогнозування на відміну від інших прогнозів; ризики в соціальному прогнозуванні з погіршенням та покращенням прогнозного ефекту	4
6. Методи соціального прогнозування. Відрізнити соціальні прогнози за різними типами та методами їх здійснення; опис прогнозних процедур та дій: екстраполяції, експертних опитувань, моделювання	4
7. Соціальні технології та технологізація сучасного життя. Засвоєння основних ознак та призначення перетворювального засобу соціоінженерної діяльності - соціальна технологія. Визначення поняття «соціальна технологія» та її ознаки. Наведення прикладів різних типів соціальних технологій у сучасному житті. Відмінності між «інформацією» та «інформаційними технологіями».	4
8. Системний підхід і соціальні технології. Визначення соціальної технології як інструментальної системи; призначення соціальних технологій для впливу і перетворення раціональних соціальних систем ефективність та пізнавальність соціальних систем. Синергетичні чи самоорганізаційні аспекти розвитку соціальних явищ та проблеми технологізації соціального життя (необхідність врахування культурних чинників)	4
9. Теорія організації і соціальні технології. Роль ідей О.О. Богданова в розвитку теорії організацій. Ознайомитись з типологією організацій за О. Донченко і А. Овчаровим на підставі їх головних ознак (інтегративності, диференційованості, нормативності та креативності). Засвоїти зв'язок застосування соціальних технологій з різними типами соціальних організацій.	4
10. Принципи й процес розробки соціальних технологій. Засвоїти – які основні принципи, які забезпечують ефективність соціальних технологій; вивчити алгоритм розробки соціальної технології від діагностики стану соціального об'єкту до підготовки проекту технології.	6
11. Проектування соціальної технології. Вивчити послідовність складу структурних елементів соціальної технології: сенс – ціль – зміст – організація – методи – рівень фахівців (технологів)	4
12 Типи соціальних технологій. Закріпити уявлення й знання соціальних технологій, розглядаючи їх приклади в минулому (казки, ігри) в різних сферах сучасного життя, перш за все в освіті, в політиці	4
Разом	50

6. Теми практичних занять
(практичних занять не передбачено)

7. Теми лабораторних занять (змістові модулі 1, 2, 3, 4)

Назва теми	Кількість годин	
1. Ідеї соціальної інженерії в соціології. Соціальна інженерія та структура соціологічного знання. Графічно відобразити зміни в структурі соціологічного знання з появою соціоінженерної діяльності.	2	
2. Предмет та об'єкт соціальної інженерії. структура та функції соціальної інженерії. Зробити схему міждисциплінарного стану соціоінженерної діяльності.	2	
3. Дослідницькі та організаційні засоби соціальної інженерії. Застосування засобів соціоінженерної діяльності на дослідницькому рівні у формі соціальної діагностики; у формі організаційних засобів - «соціальне планування» та «соціальна програма», «соціальне проектування» та соціальна експертиза.	4	
4. Проектно-конструкторські засоби соціоінженерної діяльності. Розробка моделі соціального проекту.	4	
5. Методологічні основи соціального прогнозування. Розробити утопічний міні прогноз стосовно системи шкільної освіти в Україні	2	
6. Методи соціального прогнозування. Розробка опитувального листа до експертів за методикою Дельфі.	2	
7. Соціальні технології та технологізація сучасного життя. Скласти таблицю «Структурно-функціональної типології соціальних технологій» (за їх "м'якістю" та "жорсткістю")	2	
8. Системний підхід і соціальні технології. Визначити у вигляді схеми системні елементи соціально-інформаційної електоральної технології «стартовий імідж кандидата в депутати горсовета м. Одеси»	2	
9. Теорія організації і соціальні технології. За наданим зразком визначити тип організації (інтегративно-нормативний тип організації; диференційно-нормативний тип організації; інтегративно-креативний тип організації; і диференційно-креативний тип організації) і навести - який тип соціальної технології практично не можливо там застосувати	2	
10. Принципи й процес розробки соціальних технологій. За обраним зразком скласти алгоритм розробки соціальної технології від діагностики стану соціального об'єкту до підготовки проекту технології.	2	
11. Проектування соціальної технології. За обраним зразком розробити проект соціальної технології.	4	
12. Типи соціальних технологій. Підібрати казку (з широко відомих) і визначити її сенс та ціль як соціально-виховної технології	2	
Разом	30	

8. Самостійна робота (III семестр – змістові модулі 1, 2, 3, 4)

Назва теми	Кількість годин	
	Ден.	Заоч.
1. Ідеї соціальної інженерії в соціології: Сформулювати тезаурус: сутність інженерного труда, соціальна інженерія (соціоінженерна діяльність), міждисциплінарність соціоінженерної діяльності.	20	26

2. Предмет та об'єкт соціальної інженерії. структура та функції соціальної інженерії. Написати есе «Ризики в соціоінженерної діяльності»	20	26
3. Дослідницькі та організаційні засоби соціальної інженерії. Написати реферат по роботі П. Бергера і Т. Лукмана „Соціальне конструювання реальності. Трактат по соціології знання”	20	28
4. Проектно-конструкторські засоби соціоінженерної діяльності. (доповнення до курсової роботи) За темою курсової роботи минулого (1-го) курсу необхідно визначити проблемну область, яка б вимагала соціоінженерного дослідження. Доопрацювати програму соціологічного дослідження своєї курсової роботи з урахуванням її соціоінженерної спрямованості.	20	28
5. Методологічні основи соціального прогнозування. Ознайомитися з роботою футуристичного характеру і проаналізувати один з соціальних глобальних прогнозів К. Шваба «Четверта промислова революція») / К. Шваб — «Эксмо», 2016 — (Top Business Awards) й скласти тезаурус з понять:	20	26
6. Типологія соціальних прогнозів та методи прогнозування. Написати есе «Якими методами прогнозування користувався в своїй роботі «Четверта промислова революція» К. Шваб?»	20	26
7. Соціальні технології та технологізація сучасного життя. Скласти тезаурус: «соціальна технологія»; «інформаційна технологія», «соціально-освітня технологія»; «соціально-політична технологія»	20	28
8. Системний підхід і соціальні технології. Написати реферат на тему «Соціальні самоорганізаційні системи та їх технологізація»	20	26
9. Теорія організації і соціальні технології. Написати реферат на тему «Політична партія як диференційно-нормативний тип організації»	20	26
10. Принципи й процес розробки соціальних технологій. Розробити імітаційну модель алгоритму від «визначення проблеми» до «принципів і методів оцінки соціальної технології» за структурою соціальної технології	20	26
11. Проектування соціальної технології. Розробити проект соціальної технології за визначеною проблемою.	20	26
12. Типи соціальних технологій. Ознайомитися з практикою «Вікна Овертона». В рефераті порівняти її алгоритм «Вікон Овертона» з алгоритмом конструювання соціальних інститутів за П. Бергером та Т. Лукманом.	20	28
Разом	240	320

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних та лабораторних завдань, дискусії, написання підготовка і здійснення доповідей перед аудиторією, формулювання запитань до студентів-доповідачів, розробка проектів, моделей, алгоритмів процедур і дій.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та навчально-методичною літературою та статистичними даними й виконанням практичних завдань: складання тематичного тезаурусу, есе, складання реферату, доповнення новими розділами курсової роботи: розробка імітаційної моделі соціально-технологічного процесу.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, семінарські та лабораторні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що обговорюються та відпрацьовуються на семінарських заняттях;
- програмний матеріал для лабораторних робіт, за яким відпрацьовуються навички розробляти моделі, проекти, графічні схеми, структуровані елементи соціальних систем)
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає самостійні індивідуальні завдання: реферати, презентації, тематичний тезаурус, есе, доповнення до курсових робіт, розробка імітаційних моделі соціально-технологічного процесу.

Форма підсумкового контролю – іспит. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час підсумкового контролю (іспит).

Схема розподілу балів:

Кількість балів за поточний контроль – 100 балів за кожен модуль.

Максимальна кількість балів за підсумковий контроль – 100 балів. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль, який складається зі 100-бального оцінювання кожного модулю.

Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на семінарських заняттях, при виконанні лабораторних робіт та при виконанні самостійної роботи. Додаткові до поточного оцінювання бали нараховуються за самостійне завдання.

Здобувач допускається до підсумкового контролю - іспиту - за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр.

Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (20-26 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Ї Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання в лабораторних умовах практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (13-19 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені

	<p>програмою; має стійкі навички виконання завдання Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.</p> <p>Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання</p>
Задовільно (4-12 балів за тему)	<p>Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.</p>
Незадовільно з можливістю відпрацювання (3 балів за тему)	<p>Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни.</p> <p>Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.</p>

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Тезаурус:	7	Вміння студента працювати із спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Реферат	7	Здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови
Есе	7	Самостійність та змістовність виконання завдання, його змістовність і відповідність поставленим цілям.
Доповнення до курсової роботи	5	Доповнювати новими розділами курсову роботу за допомогою набутих в галузі соціоінженерної діяльності знань та вмінь
Розробка імітаційної моделі соціально-технологічного процесу	7	Засвоїти алгоритм соціально-технологічного процесу та скласти імітаційну модель проекту соціальної технології

11. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ (МОДУЛІ 1, 2)

1. Соціальна інженерія як галузь прикладної соціології і її місце в системі суспільних наук.
2. Сутність інженерної діяльності
3. Передумови розвитку соціоінженерної діяльності в соціології – криза теоретичної науки
4. Прагматизм американської соціології та початок соціоінженерної діяльності
5. Хоторнські експерименти Е. Мейо як передумови розвитку соціоінженерної діяльності

6. Клінічна соціологія як напрямок в соціоінженерній діяльності
7. Теорія конструювання соціальної реальності та її значення для розвитку соціоінженерної діяльності
8. Алгоритм конструювання соціальних інститутів за П. Бергером та Т. Лукманом
9. Особливості природничо-наукової парадигми в пізнанні та перетворенні соціального життя.
10. Гуманітарна парадигма в пізнанні та перетворенні соціального життя.
11. Інженерно-технічна парадигма в пізнанні та перетворенні соціального життя.
12. Предмет і об'єкт та структура соціальної інженерії.
13. Методи та напрямки соціоінженерної діяльності
14. Взаємозв'язки соціологічної науки та практики: основні засоби соціоінженерної діяльності
15. Системний підхід в соціоінженерній діяльності
16. Раціональні соціальні системи та соціальна інженерія
17. Соціальна діагностика в системі засобів соціальної інженерії.
18. Діагностичні моделі в соціоінженерних дослідженнях
19. Моделі соціальної діагностики.
20. Специфіка застосування соціальної діагностики
21. Соціальне планування як засіб соціоінженерної діяльності
22. Ризики у соціальному плануванні
23. Соціальне програмування як засіб соціоінженерної діяльності
24. Ризики у соціальному програмуванні
25. Соціальна експертиза соціальних програм
26. Соціальне проектування, поняття соціального проекту
27. Типи соціальних проектів
28. Методи соціального проектування
29. Проблемно-цільовий ромб як метод соціального проектування
30. Проектно-конструкторська соціоінженерна діяльність.
31. Винахідницька соціоінженерна діяльність.
32. Конструкторсько-винахідницькі операції: асиміляція – дисиміляція
33. Конструкторсько-винахідницькі операції: оптиматорика
34. Конструкторсько-винахідницькі операції: деформатика
35. Конструкторсько-винахідницькі операції: комбінаторика
36. Функції прогностики в суспільстві.
37. Прогнозування як наука.
38. Утопія, прогноз як засоби передбачення майбутнього.
39. Прогноз та гіпотеза
40. Особливості соціальних прогнозів.
41. «Ефект Пігмаліона» в соціальній прогностики
42. «Ефект Едипа» в соціальній прогностики
43. Пошуковий та нормативний прогнози.
44. Методи прогнозування соціальних процесів.
45. Методи екстраполяції та прогнозування соціальних процесів.
46. Дельфійська техніка експертного прогнозування.
47. Глобальний соціально-політичний прогноз К.Шваба
48. Принципи підбору експертів для прогнозування соціальних явищ.
49. Соціальна експертиза та соціальний моніторинг.
50. Соціальна терапія.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ (МОДУЛІ 3,4)

1. Історіографія соціальних технологій.
2. Соціальна технологія як засіб забезпечення соціальної інженерії.

3. Штучність сучасного соціального устрою замість соціального еволюціонізму
4. Поняття соціальної технології та межі її застосування.
5. Ознаки соціальної технології.
6. Сутність соціальної технології як організаційної системи.
7. Склад елементів соціальної технології.
8. Організаційні аспекти соціальної технології.
9. Синергетичні аспекти розвитку соціальних явищ та проблеми технологізації соціального життя.
10. Розвиток теорії організації. О.О. Богданова
11. Тектологія, як наука про організацію
12. Соціальна технологія – організація людського життя
13. Соціальна технологія як програма діяльності і як сама діяльність
14. Соціальні організації та основні принципи їх типологізації
15. Типи організацій за О. Донченко і А. Овчаровим
16. Інтегративно-нормативний тип організацій
17. Диференційно-нормативний тип організацій
18. Інтегративно-креативний тип організацій
19. Диференційно-креативний тип організацій
20. Політична партія як диференційно-нормативний тип організації
21. Типології соціальних технологій: за рівнем соціальної діяльності,
22. Типології соціальних технологій за характером впливу на соціальні процеси
23. Типології соціальних технологій за типом їх реалізації, за структурою й функціями.
24. Структурно-функціональної типології соціальних технологій – м'яка технологія
25. Структурно-функціональної типології соціальних технологій – жорстка технологія
26. Ігри як соціальні технології
27. Несвідомі та свідомі ігри; соціальні технології як свідомі ігри.
28. Казки як соціально-виховні технології
29. Соціальні технології та соціальні програми
30. Соціальні технології та проекти.
31. Структура соціальних технологій
32. Алгоритм соціально-технологічного процесу
33. Підготовка проекту соціальної технології
34. Довгостроковість соціальної технології
35. Сенсові характеристики соціальної технології
36. Цільові характеристики соціальної технології
37. Змістовні та організаційні характеристики соціальної технології
38. Методичні засоби в соціальній технології та оцінки
39. Оціночні дослідження в соціоінженерної діяльності
40. Головні етапи розробки соціальної технології – винахідництво, евристичність
41. Головні етапи розробки соціальної технології – становлення та розвиток інновацій, процес передачі інновацій в практику
42. Інтервенція, культурне домінування технології при впровадженні.
43. Основні етапи процесу впровадження соціальних технологій.
44. Культура та соціальні технології
45. Опірність середовища на впровадження соціальних технологій
46. Соціально-інформаційні технології
47. Соціально-політичні технології
48. Стадії життєвого циклу соціальних технологій
49. Технології інформаційного протиборства
50. Ризики в соціоінженерної діяльності.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль. Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

(III семестр – змістові модулі 1, 2) іспит

Поточний та періодичний контроль							Підсумковий контроль (іспит)	Фінальна оцінка	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				100	100
T.1	T.2	T.3	Індивідуальне самостійне завдання	T.4	T.5	T.6	Індивідуальне самостійне завдання		
26	26	27	21	26	26	27	21		
100				100					

(IV семестр – змістові модулі 3, 4) іспит

Поточний та періодичний контроль							Підсумковий контроль (іспит)	Фінальна оцінка	
Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				100	100
T.7	T.8	T.9	Індивідуальне самостійне завдання	T.10	T.11	T.12	Індивідуальне самостійне завдання		
26	26	27	21	26	26	27	21		
100				100					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи соціальної інженерії», ОНУ. 2022. 18 с. <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
2. Силабус з навчальної дисципліни «Основи соціальної інженерії». 2022. 9 с. <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
3. Google Classroom. URL: <https://classroom.google.com/c/NTk1MTI2MDI0OTQy>

4.

Рекомендована література

Основна

1. Шваб К. «Четверта промислова революція» / К. Шваб «Ексмо», 2016 (Top Business Awards)
2. Мельниченко А. А. Соціальна інженерія як фактор забезпечення стійкого розвитку соціальних систем. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. 2012. № 1. С. 73-78.
3. Почепцов Г. Г. Соціальний інжиніринг: соціо- і психотехніки управління великими масами людей. К.: Альтерпрес, 2010. 254 с.
4. Телєгіна К. А. Електоральна соціологія як особлива соціоінженерна діяльність: функції та дослідницькі методи. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2011. Вип. С. 24-32.
5. Каменська Т.Г. Соціально-гуманістична реальність в освітніх технологіях / Соціальні технології: заради чого? Яким чином? З яким результатом?: монографія Одеса, «Одеський національний університет імені І.І. Мечникова» 2014. С. 303-311

Додаткова

1. Подшивалкина В.И. Социальные технологии: проблемы методологии и практики. - Кишинев, 1997. 357 с.
2. Подшивалкіна В.І. , Лукашевич М.П., Суїменко Є.І, Каменська Т.Г. Макро і мікро соціальна інженерія: Соціоінженерний практикум. Навчальний посібник (з грифом Мінстерства освіти і науки). Одеса: Астропринт, 2001. 234 с.
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности / Современная зарубежная социология (70-80 - е г. г.). М., 1993
4. Донченко О., Овчаров А. Ще один метод підвищення ефективності організації. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 1998, № 4-5. С. 146-159.
5. Яременко О.О. Моніторинг соціальної політики в Україні / Соціальні пріоритети ринку праці в умовах структурної модернізації економіки. Том 1. Київ, 2000. С. 29-36
6. Hadnagy, Christopher. Social engineering: The science of human hacking. John Wiley & Sons, 2018. 330 p.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://www.facebook.com/UCER.org.ua/videos/3603903016336362/> Центр "Соціальний моніторинг" Соціальні цінності
2. <https://ukr-socium.org.ua> Науковий журнал "Український соціум" Український соціум
3. <http://fond.sociology.kharkov.ua/index.php/ua/component/datsogallery/foto/culture/1> Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень. Проекти. Приклад соціального проектування «Академічна культура українського студентства» Короткий опис дослідницького проекту. Проект № 49169. Матеріали для ознайомлення з результатами проекту №49169
4. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. Офіційний сайт. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>
5. Національна парламентська бібліотека. Офіційний сайт. <http://www.nplu.org/>
6. Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І.Франка. Офіційний сайт. <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
7. Наукова бібліотека Одеського національного університету ім.І.І. Мечникова. Офіційний сайт <http://lib.onu.edu.ua/>
8. Google Classroom. URL: <https://classroom.google.com/c/NTk1MTI2MDI0OTQy>